Svensk författningssamling

Förordning om ändring i förordningen (2004:881) om kommunalekonomisk utjämning

SFS 2026:1888
Publicerad
den 24 november 2026

Utfärdad den 19 november 2026

Regeringen föreskriver att bilagan till förordningen (2004:881) om kommunalekonomisk utjämning ska ha följande lydelse.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2027.

På regeringens vägnar

NIKLAS WYKMAN

Jenny Linde
(Finansdepartementet)

Beräkningsmetoder och närmare detaljer för kostnadsutjämningen

Generella bestämmelser för kostnadsutjämningen

Uppgifter i beräkningen av kostnadsutjämningen

De uppgifter som används i beräkningen av kostnadsutjämningen ska, om inte annat anges i denna bilaga, hämtas från Statistiska centralbyrån.

Genomsnittlig standardkostnad

Den för landet genomsnittliga standardkostnaden i kronor per invånare före uppräkning till utjämningsårets kostnadsnivå för var och en av följande verksamheter är:

Verksamhet	Genomsnittlig standardkostnad
Förskola	7 711
Pedagogisk omsorg	72
Fritidshem	1 825
Förskoleklass	842
Grundskola	13 770
Gymnasieskola	4 948
Individ- och familjeomsorg	5 710
Vuxenutbildning på grundläggande nivå	137
Vuxenutbildning på gymnasial nivå	313
Svenska för invandrare	280
Äldreomsorg	13 529
Hälso- och sjukvård	31 325
Kollektivtrafik	3 338

Beloppen avser år 2025.

Uppräkning med prisindex

Uppräkning till utjämningsårets prisnivå sker med hjälp av utvecklingen av konsumentprisindex med fast ränta. Som genomsnittlig procentuell förändring i konsumentprisindex med fast ränta för respektive år används för

– 2017: 2,0
– 2018: 2,1
– 2019: 1,7
– 2020: 0,5
– 2021: 2,4
– 2022: 7,7
– 2023: 6,0
– 2024: 1,9
– 2025: 2,6
– 2026: 1,5
– 2027: 2,3.

Följande verksamheters och kostnadsslags standardkostnad räknas upp till utjämningsårets prisnivå med hjälp av konsumentprisindex med fast ränta

[1] Senaste lydelse 2025:1171.

året före utjämningsåret samt utjämningsåret: förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet, förskoleklass och grundskola, gymnasieskola, individ- och familjeomsorg, kommunal vuxenutbildning, äldreomsorg, hälso- och sjukvård och kollektivtrafik.

Följande verksamheters och kostnadsslags standardkostnad räknas upp till utjämningsårets prisnivå med hjälp av konsumentprisindex med fast ränta från år 2016 till och med utjämningsåret: infrastruktur och skydd samt verksamhetsövergripande kostnader med undantag för 16 § 1 och 2.

Förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet

Index för behov av förskola respektive fritidshem

Index för behov av förskola respektive fritidshem anges under rubriken Fasta index för kommuner.

Socioekonomiskt index för barn i åldern 1–5 år

Det socioekonomiska indexet per kommun beräknas som genomsnittet av följande kvoter:

1. andelen barn i åldern 1–5 år i kommunen med föräldrar som saknar eftergymnasial utbildning, dividerad med medelvärdet för motsvarande grupp i landet två år före utjämningsåret,
2. andelen barn i åldern 1–5 år i kommunen som bor i hushåll med låg disponibel inkomst, dividerad med medelvärdet för motsvarande grupp i landet tre år före utjämningsåret, och
3. andelen barn i åldern 1–5 år i kommunen med minst en förälder som har haft uppehållstillstånd i högst fyra år, dividerad med medelvärdet för motsvarande grupp i landet två år före utjämningsåret.

Med låg disponibel inkomst avses personer som lever i hushåll som har en disponibel inkomst per konsumtionsenhet som är mindre än 60 procent av medianvärdet för samtliga hushåll, i enlighet med Statistiska centralbyråns definition.

Glesbygds- respektive löneindex

Glesbygds- respektive löneindex för förskola anges under rubriken Fasta index för kommuner.

Lönekostnadsandel förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet

Lönekostnadsandelen i förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet är 0,738.

Förskoleklass och grundskola

Genomsnittlig kostnad för modersmålsundervisning och undervisning i svenska som andraspråk

Genomsnittlig kostnad för modersmålsundervisning och undervisning i svenska som andraspråk beräknas genom att den genomsnittliga lärarlönen i landet per månad i kommunal skola för grundskollärare, inklusive lönekostnadspålägg, två år före utjämningsåret multipliceras med 12. Produkten multipliceras därefter med kvoten av antal lärare (heltid) i landet för modersmålsundervisning och svenska som andraspråk under det läsår som avser höstterminen två år före utjämningsåret och vårterminen ett år före utjämningsåret och antalet elever i landet som deltog i modersmålsundervisning eller svenska som andraspråk under samma läsår.

Statistik över antal lärare och elever hämtas från Statens skolverk.

Lönekostnadspålägget i beräkningen av den genomsnittliga kostnaden är 40,24 procent.

Glesbygds- respektive löneindex för förskoleklass och grundskola

Glesbygds- respektive löneindex för förskoleklass och grundskola anges under rubriken Fasta index för kommuner.

Lönekostnadsandel förskoleklass och grundskola

Lönekostnadsandelen i förskoleklass och grundskola är 0,688.

Gymnasieskola

Glesbygdsindex för gymnasieskola

Glesbygdsindex för gymnasieskola anges under rubriken Fasta index för kommuner.

Programvalsfaktor för gymnasieskola

Programvalsfaktorn för respektive kommun beräknas genom att produkten av antalet folkbokförda elever per hemkommun och program och landets genomsnittskostnad per program summeras med produkten av antalet ungdomar i åldern 16–18 år i kommunen som inte är inskrivna i gymnasieskolan och genomsnittskostnaden för nationella gymnasieprogram och introduktionsprogram. Denna summa ska sedan minskas med ett relationstal.

Relationstalet ska beräknas genom att antalet ungdomar i åldern 16–18 år i kommunen multipliceras med gymnasiets genomsnittskostnad i landet per ungdom i åldersgruppen. Därefter divideras denna produkt med antalet invånare i kommunen.

Uppgifter om kostnader för de nationella gymnasieprogrammen hämtas från Statens skolverks statistik. Kostnaden för introduktionsprogrammen uppgår till 111 523 kronor i 2016 års prisnivå och ska räknas upp med den genomsnittliga kostnadsutvecklingen för de nationella programmen (rikspris-listan) till motsvarande år.

Lönekostnadsandel gymnasieskola

Lönekostnadsandelen i gymnasieskola är 0,678.

Individ- och familjeomsorg

Beräkning av det modellberäknade värdet

Det modellberäknade värdet för individ- och familjeomsorg beräknas genom att summera

1. 488,71,
2. 11 523,54 multiplicerat med andelen barn och ungdomar i kommunen i åldersgruppen 0–19 år som lever i hushåll med låg inkomststandard justerad för inkomster från ekonomiskt bistånd,
3. 26 610,39 multiplicerat med andelen lågutbildade personer födda i Sverige i åldern 20–40 år i kommunen,
4. 2,60 multiplicerat med roten ur tätortsbefolkningen i kommunen,
5. 2 797,15 multiplicerat med andelen av befolkningen i kommunen boende i flerfamiljshus byggda 1965–1975,
6. 17,29 multiplicerat med ohälsotalet i kommunen,

7. −495,53 multiplicerat med en variabel för justering av en inkomsteffekt av gränspendling i kommunen.

Med låg inkomststandard avses den definition som används av Statistiska centralbyrån, där hushållets disponibla inkomst sätts i relation till hushållets baskonsumtion, med justeringen att inkomster från andra länder exkluderas. Uppgiften avser tre år före utjämningsåret.

Med andel lågutbildade personer avses personer som har grundskola som högsta avslutade utbildningsnivå.

Med ohälsotal avses genomsnittligt antal dagar med sjukpenning eller sjukersättning i åldersgruppen 16–64 år i kommunen. Uppgifter om ohälsotal hämtas från Försäkringskassan.

Variabeln roten ur tätortsbefolkningen i kommunen avser år 2025 och uppdateras vart femte år.

Variabeln för justering av en inkomsteffekt av gränspendling definieras som produkten av andelen av befolkningen i åldern 16–74 år som gränspendlar till Norge eller Danmark multiplicerad med andelen barn och ungdomar i åldern 0–19 år som lever i hushåll med låg inkomststandard. Uppgifterna som avser andelen i befolkningen som gränspendlar till Danmark är från 2015 och motsvarande uppgifter avseende Norge är från 2014 och dessa uppgifter uppdateras inte.

Beräkning av korrigeringsfaktorn

Korrigeringsfaktorn bestäms så att det genomsnittliga modellberäknade värdet överensstämmer med den genomsnittliga standardkostnaden för individ- och familjeomsorg enligt följande. Det modellberäknade värdet multipliceras med befolkningen i kommunen, därefter summeras produkterna för samtliga kommuner. Summan divideras därefter med befolkningen i landet den 31 december två år före utjämningsåret. Den genomsnittliga standardkostnaden för individ- och familjeomsorg divideras därefter med denna kvot.

Lönekostnadsandel individ- och familjeomsorg

Lönekostnadsandelen i individ- och familjeomsorg är 0,578.

Äldreomsorg

Genomsnittliga kostnader per person för äldreomsorg

Sammanboende (65–79 år)	6 948
Sammanboende (80–89 år)	47 954
Sammanboende (90 år eller äldre)	129 050
Ensamboende (65–79 år)	32 678
Ensamboende (80–89 år)	127 094
Ensamboende (90 år eller äldre)	258 543

Beräkning av korrigeringsfaktorn

Korrigeringsfaktorn bestäms så att den genomsnittliga åldersersättningen överensstämmer med den genomsnittliga standardkostnaden för äldreomsorg enligt följande. Den åldersersättningen multipliceras med befolkningen i kommunen, därefter summeras produkterna för samtliga kommuner. Summan divideras därefter med befolkningen i landet den 31 december två år före

utjämningsåret. Den genomsnittliga standardkostnaden för äldreomsorg divideras därefter med denna kvot.

Beräkning av skillnader i dödlighet

Tillägg eller avdrag för skillnader i dödlighet beräknas enligt följande. Skillnaden mellan faktiskt antal avlidna och förväntat antal avlidna personer i kommunen för perioden sex år före utjämningsåret och två år före utjämningsåret beräknas. Skillnaden summeras sedan med det faktiska antalet invånare 65 år eller äldre i kommunen. Summan multipliceras därefter med den korrigerade åldersersättningen omräknad från kronor per invånare till kronor per invånare 65 år eller äldre och divideras med befolkningen i kommunen den 31 december två år före utjämningsåret. Denna kvot minskas med den korrigerade åldersersättningen för de kommuner som har fler avlidna personer än förväntat. För de kommuner som har färre avlidna personer än förväntat minskas den uppkomna skillnaden med hälften.

Med förväntat antal avlida avses hur många personer som skulle avlida per kommun om dödligheten skulle vara lika hög per ålder som riksgenomsnittet.

Beräkning tillägg för institutionsboende i glesbygd

Kommunens glesbygdsfaktor beräknas genom att tätortsgraden i kvadrat multipliceras med roten ur antalet invånare per kvadratkilometer.

Tillägg för institutionsboende i glesbygd beräknas enligt följande. Kommunens glesbygdsfaktor divideras med tio. Därefter minskas 0,08 med denna kvot. Differensen multipliceras sedan med den korrigerade åldersersättningen.

Variabeln tätortsgrad i kommunen avser år 2025 och uppdateras vart femte år.

Glesbygdsindex för äldreomsorg

Glesbygdsindex för äldreomsorg anges under rubriken Fasta index för kommuner.

Kollektivtrafik

Beräkning av det modellberäknade värdet

Det modellberäknade värdet per län ska beräknas genom att summera

1. 23,10668,
2. 0,0006133 multiplicerat med antalet boende i tätort med mer än 11 000 invånare i länet,
3. 28,33119 multiplicerat med andelen personer som arbetspendlar över kommungräns i länet, och
4. 16,09601 multiplicerat med roten ur det genomsnittliga avståndet mellan invånarna i länet.

Uppgift om tätortsgrad i beräkningen av antal boende i tätort avser år 2025 och uppdateras vart femte år.

Beräkning av korrigeringsfaktorn

Korrigeringsfaktorn bestäms så att det genomsnittliga modellberäknade värdet överensstämmer med den genomsnittliga standardkostnaden för kollektivtrafik enligt följande. Det modellberäknade värdet multipliceras med befolkningen i länet, därefter summeras produkterna för samtliga län. Summan divideras därefter med befolkningen i landet den 31 december två år före

utjämningsåret. Den genomsnittliga standardkostnaden för kollektivtrafik divideras därefter med denna kvot.

Fördelningen av kommunernas andel av standardkostnaden i vissa län

Fördelningen av kommunernas andel av standardkostnaden i Västmanlands län, Västernorrlands län, Västerbottens län och Norrbottens län ska beräknas genom att summera

1. Ett länsspecifikt värde,
2. −1 114,609 multiplicerat med den naturliga logaritmen av antal boende i tätort med mer än 11 000 invånare i kommunen,
3. 65,1762 multiplicerat med den naturliga logaritmen av antal boende i tätort med mer än 11 000 invånare i kommunen i kvadrat,
4. 22,12085 multiplicerat med roten ur det genomsnittliga avståndet mellan invånarna i kommunen,
5. 0,016393 multiplicerat med pendlingsavstånd i kommunen.

Summan av 1–5 ska sedan multipliceras med folkmängden i kommunen till en kostnad per kommun. Därefter divideras denna produkt med summan av kostnaderna för alla kommuner i länet.

Uppgift om tätortsgrad i beräkningen av antal boende i tätort avser år 2025 och uppdateras vart femte år.

De länsspecifika värden som ska användas i beräkningen är

Västmanland	4 508,60
Västernorrland	4 575,85
Västerbotten	4 574,97
Norrbotten	4 160,17